

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus XII. De Injuriis & damno dato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

Quæres undecimo: Quæ pœna sigillum Principis fallantium?

ꝛ. Si Clerici fuerint, non quidem mutilantur, nec eis corporalis pœna per quam periculum mortis possint incurere, infligitur, sed degradantur, & in signum maleficii infamiam notâ & stigmatibus consignantur, & in exilium mittuntur. *Cap. ad audientiam. 3. h. t.*

Quæres duodecimo: Quæ pœna fallantium monetas?

ꝛ. In Jure Civili monetarum falsificatio scelus dicitur clandestinum. *L. 1. C. de fals. monet.* cui obnoxii in majestatem delinquent, & præmio accusatoribus propositio, quicumque soli-

dorum adulter poterit reperiri, vel à quocunque fuerit publicatus, omni dilatione submota, flammatarum exustionibus mancipandus est. *L. si quis. 2. C. de fals. monet.* in Jure Canonico falsarum monetarum fabricatores in Regno Franciæ maledictioni & excommunicationi summo Pontifici reservatæ subjiuntur per *Extrav. Joannis XXII. un. de crim. fals. inter Com.* graviter prohibetur ars Alchimiæ, & omnes illi, qui ex auro chymico monetam cudunt, perpetuâ notantur infamiâ, & si Clerici fuerint, ultra pœnas in *Extrav. memoratas* privantur beneficiis habitis & profus inhabilitantur ad habenda.

TITULUS XII.

DE

Injuriis & Damno dato.

Injuria late sumpta est omne id, quod non jure, sed contra jus factum, & hoc modo injuriam in bonis animæ, corporis, famæ, honoris & fortunarum sub se comprehendit, quæ omnes injuriæ specie morali distinguuntur. Injuria strictius sumpta, ut hoc titulo accipitur, est alicui dicta vel facta contumelia. *Instit. lib. 4. de injur. in princ.* hæc Injuria tribus committitur modis: *re, verbis & scriptis.* *Re*, cum quis manus violentas alicui injicit. *Verbis*: cum per criminis exprobrationem aut defectus natu-

ralis objectionem sit convitium. *Litteris*: per libellum famosum, carmen aut historiam ad cujusdam dehonorationem compositam. Damnum, de quo altera pars tituli, est delictum, quo quis servum, vel quadrupedem alterius occidit vel vulneravit, aut ejus res læsit, rupit, confregit &c. de his criminibus

Quæres primo: qualiter injuria committitur?

ꝛ. Ad formalem injuriam, de qua hic agitur, requiruntur duo: 1mo. Dolus & animus injuriandi. *L. si non con-*

viii

vitiis §. C. de injur. ideo nemo injuriam facit, qui se eam facere nescit sufficientem autem quod se injuriam facere sciat, etsi cui nesciat. L. illud. §. §. itaque ff. de injur. animus autem injuriandi præsumitur, si verba aut facta ex se sint injuriosa, unde talia faciendi se ea absque animo injuriandi fecisse, probare incumbit. it. L. si non conviis. dicens verbum, vel factum committens injuriosum, licet protestationem; *Salvo honore*, addiderit, ab injuria non excusatur, talis enim protestatio est facta contraria, nec relevat protestantem. Porro non tantum nos injuria directè in propriam personam detorta afficit, sed etiam in conjunctis, honoris & famæ patimur læsionem; sic injuria facta filio in patrem, uxori in maritum, testatoris Cadaveri in hæredem redundat, spectat enim ad nos injuria, quæ in his fit, qui vel potestati nostræ vel affectui sunt subjecti. L. 1. §. item. 3. ff. de injur. 2do. Ex parte injuriati requiritur revocatio contumeliæ ad animum. *Instit. de injur. §. fin.* hoc est, quod injuriam passus ægrè & graviter ferentis animi signa dederit, nam si ab initio factum vel dictum non pro injuria, sed pro joco habuerit, postea ex pœnitentia remissam injuriam non poterit recolare.

Quæres secundo: Quis effectus injuriæ?

R. Ex injuria duplex oritur actio, Civilis & Criminalis, in actione civili injuriatus, vel injuriæ revocationem, vel ejusdem petit æstimationem, determinando, quantum æstimet inju-

R. D. Schnorrenberg. *Instit. 7. Can.*

riam, ut quod potius 100. imperialibus carere, quam talem injuriam sustinere maluisset, & tunc Judicis est æstimationem injuriati moderari, eique Juramentum deferre, qui usque ad summam à Judice taxatam, non ultra jurare potest. Criminaliter injuriatus agit ad pœnam vel corporis afflictivam, vel pecuniariam Fisco applicandam. Si injuriatus actione civili agere cœpit, ad criminalem transire nequit, aut e contra.

Quæres tertio: An qui verum crimen objicit injuriarum teneatur actione?

R. Vel prodest Reipub. sciri crimen verum, & puniri, & tunc non tenetur injuriarum actione, modò crimen objectum probaverit; L. eum qui. 18. ff. de injur. Vel non interest Reipub. ut crimen sciatur, & tunc propter veritatem convitii objiciens non excusatur: quia in injuriarum actione, non tam Convitii veritas, quam calumniandi attenditur animus, & injuriandi voluntas, nemo enim alium sine causa vel boni publici vel defensionis propriæ aut proximi dehonoriandi habet facultatem.

Quæres quarto: An injuriato illatam injuriam retorquendi sit potestas?

R. Non præsumitur injuriandi animus in illo, qui injuriis ab altero illatis ad iram concitatus statim in continenti regerit: *tu mentiris ut nequam, vel talem te habeo, qualem me vocas, usque dum mihi satisfacias.* Quia animo magis te defendendi, quam injurian-

Kkkk

juriandi talia protulisse censetur, & in-
contultus calor calumniæ vitio caret.
Can. si quis iratus. §. caus. 2. q. 3. in
his tamen retorsionibus moderamen
inculpatae tutelæ servandum est, quod
non fit, si convitium à provocato pro-
vocanti objectum ad innocentiam non
spectat defensionem.

Quæres quinto: An alicui pro injuria
alteri illata competat injuriarum actio?

R. Una persona actionem injuria-
rum pro injuria sibi conjunctæ illata
intentare potest, ut pater pro filii,
Dominus pro servi, Maritus pro uxo-
ris, Episcopus pro Clerici sibi subje-
cti, Prælatus pro sui Religiosi inju-
ria. In quibus casibus, quamvis infe-
rior injuriam remisit, Superior nihi-
lominus actionem injuriarum contra
injuriantem instituere potest, cum læ-
so Superioritatis juri nondum satis-
factum.

Quæres sexto: Quænam atrox di-
citur injuria?

R. Injuria aut personâ, aut tem-
pore, aut reipsâ fit atrox. *Personâ*
atrocior fit injuria, ut cum Magistra-
tui, parenti aut patrono fit. *Tempore*,
si Ludis, & in conspectu communi-
tatis fit, *reipsâ*, si v. g. vulnus latum
inflictum, aut os alicui percussum.
si quis in foro vel theatro cæsus. *L.*
prator. 7. §. atrocem. ff. de injur. atrox
quoque est injuria quæ inturret Sacer-
doti, dum est in officio, aut dignita-
tis habitum & ornamenta præfert. *L.*
atrocem. 3. C. de injur.

Quæres septimo: Quomodo inju-
riarum tollitur actio?

R. Actio injuriarum cessat 1mo: Si sui
defendendi causâ alteri crimen objecit;
quia quod quis ad finem defendendæ
bonæ causæ, necessario aut utiliter ob-
jicit, ad injuriam non pertinet, sic
justè & sine honoris læsione testi in-
famia, & testandi incapacitas, actori
excommunicatio, petenti dotem adul-
terium opponitur.

2do: Cessat morte tam injuriantis,
quàm injuriati; injuriarum enim actio
neque hæredi, neque in hæredem da-
tur. *L. injuriarum. 13. ff. de injur. 310*:
Tollitur condonatione vel expressâ per
pactum aut transactionem factâ, vel
tacitâ, ut si injuriatus cum injuriante
iterum familiariter conversatus fuerit.
L. non solum. 11. ff. de injur. 410: Pre-
scriptione vel lapsu temporis, scilicet
actio injuriarum ad pœnam lapsu unius
anni utilis, id est, quo actionem po-
tuit prosequi injuriatus, aboletur. *L.*
si non convitii. C. de injur. 510: Re-
torsione, quia per eam injuriato cen-
setur satisfactum. 6to: injuriæ revoca-
tione in continenti facta, ex interval-
lo facta, actionis non purgat injuriam.
Condemnatus actione injuriarum, sal-
tem si injuria sit gravis, infamium Ca-
talogo adscribitur.

Quæres octavo: Quando quis alteri
ex damno illato tenetur?

R. Si culpa cujusquam datum est
damnum vel injuria irrogata, vel aliis
irrogantibus quis opem tulit, aut hæc
imperitiâ ejus sive negligentia evene-
runt, jure super his satisfacere illum
oportet, nec ignorantia excusat, si
scire debuerit ex facto suo injuriam
veri-

verisimiliter posse contingere vel ja-
cturam. *Cap. fin. de injur.*

Ex his habes, quod ad rationem
damni requiratur, ut læsio sit facta
cum culpa vel dolo, ideoque nulla
restituendi obligatio, si damnum for-
tuito accidat casu, dummodo casui
alterius culpa causam non dederit, aut
si jure permittente vel ipsius læsi cul-
pâ damnum sit causatum.

Quæres nono: An & qualiter dam-
num per alterius animal causatum sit
refarciendum?

ꝛ. Si animal damnum vel paupe-
riem fecit, contra Dominum ejus da-
tur actio. *L. 1. ff. si quadrupes. Sc.* ex-
plicatur. Damnum illud, quod ab ani-
mali rationis experte factum, paupe-
ries vocatur: quia sit absque injuria,
quæ in animal cadere non potest. Per
animal ergo læso datur actio ex lege
duodecim tabularum, quæ vult, aut
dari id, quod nocuit, id est, illud
animal, quod noxam commisit, aut
æstimationem noxæ; si igitur animal
naturâ suâ mansuetum, gregatim pas-
ci solitum; contra naturam damnum
fecerit, v.g. equus calce percussit, bos
cornibus animal vel hominem læsit,
datur damnum passo actio adversus
Dominum animalis, quod damnifi-
cavit, alternativè concepta, vel ad re-
fensionem damni dati, vel ad traden-
dum animal noxæ. Quod si aliud ani-
mal non quadrupes, vel gregatim pas-
ci non solitum, v.g. Canis damnum
fecerit, non datur quidem directa actio
ex verbis Legis duodecim tabularum,
sed utilis. Quando animal facto ho-

minis ad ferocitatem motum vel con-
citatum damnum intulit, cessat contra
Dominum actio *de pauperie*, sed ad-
versus concitantem est actio *Legis Aquil-
liæ*.

Quæres decimo: An qui damno de-
dit occasionem, ex damno teneatur?

ꝛ. Qui occasionem damni dedit,
damnum dedisse videtur, ita, si quis
effoderit cisternam, nec cooperuerit
eam, alteriusque bos aut asinus in il-
lam ceciderit, Dominus Cisternæ da-
bit pretium animalis, quod autem mor-
tuum est, illius erit. *Cap. si quis. 2. cap.
si egressus. 5. cap. olim. 7. de injur. arg.
L. qui foveas. 28. ff. ad Leg. aquil.* te-
cluso tamen pacto vel contractu ad
restitutionem damni, quantumvis gra-
vis, ex culpa levi vel levissima aut ju-
ridica præter intentionem illati, in fo-
ro conscientiæ ante Judicis Sententiam
nemo tenetur. Ratio est: quia te-
cluso peculiari pacto, nemo alterius
damnum majori diligentia cavere ob-
ligatur, quam ordinariè homines ejus-
dem conditionis in simili materia pro-
prium damnum præcavere consueve-
runt. Leges & Canones non obstant,
cum loquantur de culpa in foro exte-
no præsumpta, quæ præsumptio in
foro Conscientiæ locum non habet, in
eo enim veritas stat contra præsum-
ptionem. Lex ergo Aquilia, dum
culpa Theologica in actione damnifi-
cative non intervenit, solum post Ju-
dicis Sententiam obligare probabilius
dicenda est. Quod si quis jurato dam-
na accepta remiserit, adhuc litis ex-
pensas, Juramento non obstante, exi-
gere

gere potest; aliud enim est damnorum reparatio, quam satisfactio expensarum. *Cap. in nostra, §. de injur.*

Quæres undecimo: An damni dans occasionem ad lucrum cessans quoque teneatur?

℞. Affirmativè. Arg. cap. 1. de injur. Si quis in rixa percusserit proximum suum lapide vel pugno, & ille mortuus non fuerit, si jacuerit in lecto, qui percusserit, operas ejus & expensas in medicos restituat. Damnum enim consequimur, & amisisse dicimur, quod aut consequi potuimus, aut erogare cogimur. *L. si servum, 33. ff. ad Leg. aquil.* unde lucrum cessans ex lege Aquilia parit actionem.

Quæres duodecimo: An licitæ sint repressaliæ?

℞. Repressaliæ latinè pignorationes dictæ, sunt litteræ, in quibus Princeps vel Respub. in subditis suis damnum passa, militibus suis vel subditis dat potestatem invadendi terras eorum, qui damnum intulerunt, & occupandi bona incolarum etiam inno-

centum, in illati damni compensationem. Hæ Repressaliæ in his licitæ sunt circumstantiis: *1mo.* Si dentur à Supremo Principe, qui Jus pacis & belli habet. *2do.* Si Princeps, cujus subditi damnum intulerunt, admonitus petitam præstare recuset satisfactionem. *3tio.* Si servetur moderamen, nec majus, quam fuerit illatum, damnum reciprocetur. Alias repressaliæ, in quibus unus præ altero gravatur, sunt illicitæ *Cap. un. de Injur. in 6.*

2do. Repressaliæ cæteroquin justæ ad personas Ecclesiasticas, neque ad earum bona sunt extendendæ, non obstante quâcumque contrariâ consuetudine, quæ potius abusus est, & Ecclesiasticæ immunitati repugnans corruptela. Imo qui tales Repressaliæ concedunt, vel ad ecclesiasticos extendunt, si intra mensem non revocent, & sint personæ singulares, excommunicationi; si universales, interdicto subduntur. *Cit. cap. un. de Injur. in 6.*

TITULUS ULTIMUS.

D E

De duplici Purgatione, Canonica & vulgari.

Postquam Accusatio vel denuntiatio & inquisitio facta; si actor intentionem suam probare non potuerit, jura modum inven-

runt, quo & diffamati consulatur honori, & læsorum provideatur indemnitate. Publico enim interest, ne persona diffamata maneat suspecta propter scan-